

Struktura bytových domácností podle velikosti bytu

Vývoj a struktura bytových domácností podle velikosti bytu

Jak bylo vysvětleno v úvodní kapitole, údaje o velikostních parametrech bytů ve sčítání 2011 byly poznamenány změnou definice obytné místnosti, což prakticky znemožňuje jejich reprezentativní srovnání s předchozími cenzy. Díky metodické změně ve vymezení obytné místnosti došlo u ukazatelů obytné plochy bytu a počtu obytných místností na byt v roce 2011 k markantnímu zvýšení hodnot ve srovnání s předchozím pozvolným pozitivním vývojem.

V roce 1991 obývaly bytové domácnosti byty s průměrnou obytnou plochou 45,9 m², za dalších deset let se zvýšila na necelých 50 m², ale v roce 2011 skokově vzrostla na 65,3 m². Vedle metodické změny k jejímu dynamickému nárůstu částečně přispěla i převládající orientace na výstavbu rodinných domů, jejichž obytná plocha je z důvodu vyššího počtu obytných místností zákonitě výrazně vyšší.

Tab. 11: Vývoj bytových domácností podle počtu obytných místností v bytě v ČR v období 1991–2011

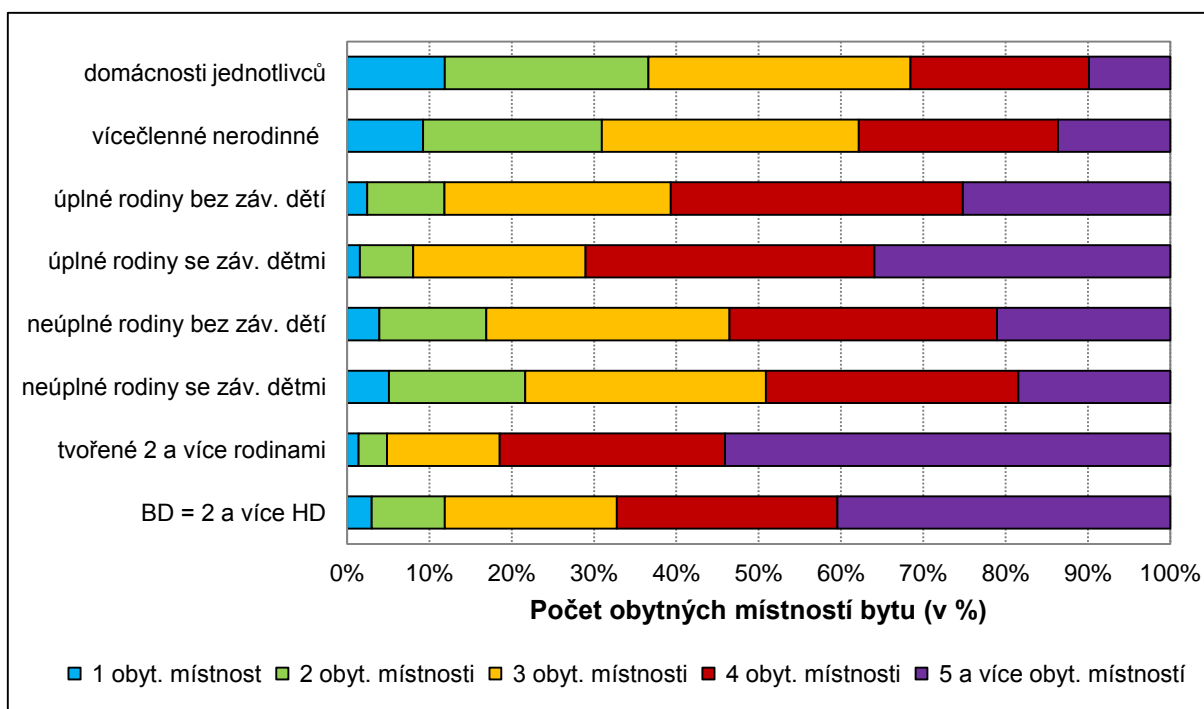
Počet obytných místností	1991		2001		2011	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Byty celkem	3 705 681	100,0	3 827 678	100,0	4 104 635	100,0
z toho:						
1 obytná místnost	572 803	15,5	522 101	13,8	201 305	5,4
2 obytné místnosti	1 171 027	31,6	1 171 440	30,9	524 080	14,0
3 obytné místnosti	1 272 602	34,3	1 358 867	35,8	1 017 617	27,2
4 obytné místnosti	427 053	11,5	456 935	12,0	1 130 229	30,2
5 a více obytn. místností	262 196	7,1	282 879	7,5	873 631	23,3

Podstatně se mezi roky 2001 a 2011 změnila i struktura bytových domácností podle počtu obytných místností v bytě, u níž je zřetelný posun o jednu úroveň výše v důsledku jiného statusu kuchyní. Charakteristický byl zejména pokles podílu bytových domácností užívajících jen 1 obytnou místnost na téměř třetinu oproti stavu v roce 1991, který se odehrál na úkor absolutního i relativního nárůstu bytových domácností bydlících v bytech se 4 nebo 5 a více obytnými místnostmi. Takto velké byty obývala v roce 2011 již více než polovina bytových domácností (53,5 % ze všech bytových domácností se zjištěným počtem obytných místností v bytě), zatímco při předchozím sčítání jen necelá pětina. Jestliže v letech 1991 a 2001 užívaly bytové domácnosti nejčastěji byty se 3 obytnými místnostmi (více než třetina bytů), tak při posledním sčítání u nich již mírně převažovaly byty se 4 místnostmi. Při očištění dat v roce 2011 od vlivu odlišné metodiky nebylo zvýšení velikosti bytového fondu sice tak výrazné, přesto ale k evidentnímu zlepšení hodnot došlo. Především zůstal zachován trend snížení podílů bytových domácností v bytech s 1, 2 a 3 místnostmi ve prospěch nárůstu zastoupení bytových domácností se 4 a více místnostmi. Důvod byl ten, že obydlené byty v domech postavených či zrekonstruovaných v posledním desetiletí se nacházely převážně v rodinných domech, které navíc byly oproti minulosti dispozičně větší.

Srovnání struktury počtu obytných místností v bytě na základě výsledků ze sčítání 2011 ukázalo mezi jednotlivými typy bytových domácností značné diference, které jsou dány jak jejich odlišnými bytovými potřebami, tak nerovnoměrnými finančními možnostmi. Nejmenší velikostní dispozice bytů proto logicky vykazovaly domácnosti jednotlivců, které měly ze všech typů bytových domácností nejvyšší procento bytů s jednou (11 %) a dvěma obytnými místnostmi (25 %). O trochu nižší podíly nejmenších bytů zaznamenaly vícečlenné nerodinné domácnosti, které stejně jako domácnosti jednotlivců obývaly nejčastěji byty se třemi obytnými místnostmi, v nichž bydlela necelá třetina z nich. V rámci skupiny rodinných domácností měly podle očekávání nejméně prostorné byty neúplné rodiny se závislými dětmi, když více než pětina z nich bydlela v bytech s jednou či dvěma obytnými místnostmi. Tři pětiny neúplných rodin se závislými dětmi však užívaly byty se třemi a čtyřmi obytnými místnostmi. Mírně lepší proporce vykazovaly neúplné rodiny bez závislých dětí, které bydlely nejčastěji v bytech se čtyřmi obytnými místnostmi (33 %). Markantní rozdíly, zejména u zastoupení největších bytů s pěti a více

obytnými místnostmi, byly pozorovány v rámci skupiny úplných rodin v závislosti na výskytu závislých dětí. Zatímco úplné rodiny bez závislých dětí bydlely v bytech s pěti a více obytnými místnostmi ve čtvrtině případů, u úplných rodin se závislými dětmi to byla již více než třetina (36 %). Naopak v bytech se třemi a méně obytnými místnostmi žilo zhruba 29 % úplných rodin se závislými dětmi, ale téměř dvě pětiny úplných rodin bez závislých dětí. Potvrdilo se tedy, že závislé děti v úplné rodině pozitivně ovlivňují velikost bydlení těchto domácností, které v souvislosti s jejich narozením často investují do pořízení nového, většího bydlení.

Graf 9: Struktura typů bytových domácností podle počtu obytných místností v bytě v ČR k 26. 3. 2011

Jednoznačně nejlepší skladbu bytů podle počtu obytných místností měly bytové domácnosti tvořené dvěma a více rodinami, které společně hospodařily. Souvisí to pochopitelně s jejich nadprůměrnou koncentrací v rodinných domech (76 %), která je způsobena i nejvyšší průměrnou velikostí těchto domácností (5,29 osob). Více než polovina bytových domácností tvořených 2 a více společně hospodařícími rodinami proto žila v bytech s pěti a více obytnými místnostmi, zatímco byty se třemi a méně obytnými místnostmi obývala necelá pětina z nich. Nadprůměrné velikostní dispozice bytů zaznamenaly také bytové domácnosti tvořené 2 a více hospodařícími domácnostmi, které bydlely ve dvou třetinách případů v bytech se čtyřmi a více obytnými místnostmi.

Výsledky srovnání bytových domácností podle průměrné obytné plochy jejich bytů logicky korespondovaly se zjištěními pozorovanými ve skladbě bytů podle počtu obytných místností. Jednoznačně nejvyšší průměrnou obytnou plochu měly byty domácností tvořených 2 a více společně hospodařícími rodinami (86,7 m²), po nichž následovaly bytové domácnosti tvořené 2 a více hospodařícími domácnostmi (79,8 m²). Třetí v pořadí se umístily úplné rodiny se závislými dětmi, jejichž byty vykazovaly přesně o 10 m² větší obytnou plochu než u úplných rodin bez závislých dětí (67,1 m²). V rámci neúplných rodin hrála velkou roli nejen přítomnost závislých dětí, ale i pohlaví rodiče v čele domácnosti. Neúplné rodiny v čele s mužem obývaly bez ohledu na spolubydlení závislých dětí vždy prostornější byty než neúplné rodiny, kde stála v čele žena. Tento poznatek vypovídá o obecně horším socioekonomickém postavení matek samoživitelek ve srovnání s otci samoživiteli. Zajímavé je však zjištění, že zatímco u neúplných rodin žen se závislými dětmi byla průměrná obytná plocha bytů (62,2 m²) nepatrně nižší než v případě neúplných rodin žen bez závislých dětí (63,0 m²), tak v případě neúplných rodin mužů byly příznivější hodnoty zjištěny v domácnostech se závislými dětmi (70,2 m² oproti 67,4 m²). Za pravděpodobnou příčinu tohoto

protichůdného vztahu lze označit převládající bydlení neúplných rodin žen se závislými dětmi v bytech v bytových domech (70 %), které se vyznačují výrazně nižší průměrnou obytnou plochou než byty v rodinných domech. Nejnižší průměrná obytná plocha však byla zjištěna u vícečlenných nerodinných domácností (58,0 m²) a u domácností jednotlivců (52,1 m²), což lze opět zdůvodnit jejich dominantním zastoupením v bytových domech (70 %, resp. 66 %) a také skutečností, že právě tyto dva typy bytových domácností měly v porovnání s ostatními vyšší zastoupení menších bytů s 1–2 obytnými místnostmi.

Pokud se však vztáhne ukazatel průměrné obytné plochy k počtu osob bydlících v bytě, což je jeden z relativních ukazatelů kvantifikujících úroveň bydlení, stojí domácnosti jednotlivců s velkým nárůstem v čele žebříčku. I na dalších místech se pochopitelně umísťují typy bytových domácností s menším průměrným počtem bydlících osob jako například úplné rodiny bez závislých dětí (28,7 m²) či vícečlenné nerodinné domácnosti (25,7 m²). Dokonce i neúplné rodiny v čele s mužem (28,2 m²) i s ženou (25,9 m²) dosáhly v tomto ukazateli příznivějších hodnot než úplné rodiny se závislými dětmi (20,3 m²), které měly v průměru 3,89 osob. Nejmenší průměrnou obytnou plochu na osobu (16,9 m²) zaznamenaly co do počtu členů největší bytové domácnosti tvořené 2 a více společně hospodařícími domácnostmi (5,29 osob). Relativizování průměrné obytné plochy bytů na osobu ukázalo, že úroveň bydlení některých typů bytových domácností je podstatně lepší, než by se mohlo zdát z velikostních parametrů vztahených k celému bytu.

Struktura bytových domácností podle velikosti bytu a podle počtu členů

Analýza struktury počtu obytných místností v bytě v závislosti na počtu členů bytové domácnosti jasně potvrdila, že s rostoucím počtem osob bydlících v bytě se plynule zvyšuje zastoupení dispozičně největších bytů na úkor těch nejmenších. V roce 2011 bydlely v bytě se třemi či méně obytnými místnostmi více než dvě třetiny domácností jednotlivců, ale jen necelá čtvrtina domácností s šesti a více členy. Jestliže domácnosti tvořené jednou osobou byly nejhojněji zastoupeny v bytech se 3 obytnými místnostmi, u dvou a tříčlenných domácností to byly byty se 4 místnostmi a bytové domácnosti se čtyřmi a více osobami již bydlely nejčastěji v bytech s pěti a více obytnými místnostmi. Dispozičně největší byty s pěti a více obytnými místnostmi obývala více než polovina bytových domácností tvořených 6 a více osobami, ale jen desetina domácností jednotlivců.

Tab. 12: Struktura bytových domácností podle počtu obytných místností v bytě a průměrná obytná plocha bytu podle počtu členů bytové domácnosti v ČR k 26. 3. 2011

Bytové domácnosti podle počtu členů	Počet obytných místností v bytě (v%)					Průměrná obytná plocha bytu (v m ²)
	1	2	3	4	5+	
1	11,9	24,7	31,8	21,7	9,9	52,1
2	3,9	13,6	31,0	32,8	18,7	62,3
3	2,5	9,0	24,7	35,8	28,0	70,4
4	1,7	5,8	19,9	35,0	37,7	77,7
5	1,8	5,3	16,7	29,2	47,0	84,1
6 a více	2,3	5,6	14,9	24,4	52,8	89,9

Není proto žádným překvapením, že i průměrná obytná plocha bytu se stabilně zvětšovala s rostoucím počtem osob bydlících v bytě. Dvoučlenné domácnosti měly byty s průměrnou obytnou plochou 62,3 m², což bylo o 10 m² více než u domácností jednotlivců. Domácnosti se třemi osobami obývaly byty s průměrnou obytnou plochou 70,4 m² a v případě společného bydlení čtyř osob v bytě dosahovala 77,7 m². Nejvyšší hodnota byla zjištěna u domácností se 6 a více členy, kde činila téměř 90 m². I zde průměrná obytná plocha bytu velmi úzce koreluje se strukturou jednotlivých velikostních kategorií bytových domácností podle druhu domu. Přímá úměra mezi růstem velikostních dispozic bytu a velikostí bytové domácnosti svědčí o všeobecně „zdravém“ stavu bytového trhu v ČR, i když se pochopitelně najdou i případy, které se od průměru výrazně odchyľují.

Struktura bytových domácností podle velikosti bytu a podle věku osoby v čele domácnosti

V případě úplných a neúplných rodin a ještě u domácností jednotlivců bylo možné při sčítání 2011 zkoumat velikost bytu vyjádřenou počtem obytných místností a průměrnou obytnou plochou bytu podle věkové skupiny osoby, která stála v čele bytové domácnosti. Společným znakem všech tří skupin bytových domácností jsou nejhorší velikostní parametry bytů u domácností s osobami v čele do 30 let a naopak nejvýhodnější ukazatele bydlení v bytových domácnostech s osobou v čele ve věkové skupině 45–59 let. Tato skutečnost vypovídá o silné provázanosti úrovně bydlení s ekonomickým postavením bytových domácností, které se zpravidla zvyšuje s věkem osoby v čele domácnosti a vrcholí před dosažením konce její ekonomické aktivity.

Velmi marginální rozdíly ve velikosti bytů v analyzovaných věkových skupinách byly zjištěny u domácností jednotlivců, o čemž svědčí i minimální rozpětí u průměrné obytné plochy bytu, která se pohybovala od 50 m² u domácností s osobou v čele do 30 let po 53,7 m² u domácností jednotlivce ve věkové skupině 45–59 let. Domácnosti jednotlivců ve všech věkových skupinách obývaly nejčastěji byty se 3 obytnými místnostmi, poté následovaly byty se 2 obytnými místnostmi. Osoby ve věku do 30 let bydlely ve 43 % případů v bytech s 1–2 obytnými místnostmi, zatímco u nejstarší skupiny ve věku 60 a více let to byla jen jedna třetina. Dvě třetiny domácností jednotlivců v seniorském věku tak žily v bytech se třemi a více obytnými místnostmi, což bylo relativně nejvíce ve srovnání s ostatními věkovými skupinami. Uvedená čísla naznačují, že samostatně bydlící osoby ve věku 60 a více let zatím ve většině případů nejsou nuceni se z finančních důvodů, ať už kvůli ovdovění či ukončení své ekonomické aktivity, stěhovat do dispozičně menších bytů.

Tab. 13: Struktura vybraných bytových domácností podle počtu obytných místností v bytě a průměrná obytná plocha bytu podle věku osoby v čele domácnosti v ČR k 26. 3. 2011 (v %)

Typ bytové domácnosti, věková skupina osoby v čele domácnosti	Počet obytných místností v bytě (v %)					Průměrná obytná plocha bytu (v m ²)
	1	2	3	4	5 a více	
Domácnosti jednotlivců	11,9	24,7	31,8	21,7	9,9	52,1
z toho podle věku osoby v čele:						
15 - 29	14,7	28,7	29,5	19,5	7,5	50,0
30 - 44	13,2	27,9	29,4	20,1	9,4	52,3
45 - 59	12,1	24,8	29,1	22,6	11,4	53,7
60 a více	10,8	23,0	34,1	22,2	9,9	51,8
Úplné rodiny	2,1	8,2	24,8	35,3	29,6	71,2
z toho podle věku osoby v čele:						
15 - 29	5,8	20,4	31,0	28,4	14,4	58,4
30 - 44	2,1	8,6	23,2	34,3	31,8	74,4
45 - 59	1,7	5,9	20,5	36,6	35,3	75,5
60 a více	2,0	8,5	29,6	36,0	23,9	65,8
Neúplné rodiny	4,5	14,8	29,4	31,6	19,7	63,7
z toho podle věku osoby v čele:						
15 - 29	9,3	23,8	31,6	23,5	11,7	57,3
30 - 44	5,3	17,5	30,3	30,0	17,0	62,3
45 - 59	3,7	12,5	27,3	34,3	22,1	65,6
60 a více	3,4	11,9	30,3	32,1	22,3	64,3

Jednoznačně největší diference podle věku osoby v čele byly zjištěny u velikostních parametrů bytů úplných rodin. Také zde vykázaly nejmenší průměrnou obytnou plochu (58,4 m²) domácnosti s osobou v čele mladší 30 let, které měly nadprůměrné zastoupení u bytů s jednou, dvěma a třemi obytnými místnostmi (celkem 57 %). U osob v čele úplných rodin ve věkové skupině 30–44 let se podíl těchto bytů propadl na pouhou třetinu ve prospěch razantního zvýšení bytů se čtyřmi a pěti obytnými místnostmi (66 %). To se pochopitelně odrazilo i ve velikosti průměrné obytné plochy bytů obývaných touto skupinou úplných rodin, která již činila 74,4 m². Vysvětlení této výrazné disproporce je třeba opět hledat v odlišné druhové skladbě domů, v nichž tyto bytové domácnosti bydlely. Bez mála polovina úplných rodin s osobou v čele ve věku 30–44 let totiž obývala byt v rodinném domě, zatímco v případě úplných rodin s osobou v čele do 30 let v bytě v rodinném domě žila jen o trochu více než čtvrtina

z nich. Největší průměrnou obytnou plochou (75,5 m²) i podílem bytů se čtyřmi a více obytnými místnostmi (celkem 72 %) disponovaly úplné rodiny s osobou v čele ve věku 45–59 let, neboť u starší věkové kategorie nad 60 let dochází k poměrně významnému poklesu (65,8 m², resp. 60 %). V tomto případě lze hovořit o určité optimalizaci bytových potřeb po odchodu dětí z rodiny, projevující se přestěhováním do bytu menší velikosti.

Disproporce ve velikostních parametrech bytů neúplných rodin podle věku osoby v jejich čele nejsou s výjimkou nejmladší věkové skupiny do 30 let nijak markantní. Třetina neúplných rodin s rodičem ve věku do 30 let žila v bytech s jednou či dvěma obytnými místnostmi, což je dvojnásobný podíl ve srovnání s neúplnými rodinami s osobou v čele ve věkové skupině 45–59 let. Rozdíl v průměrné obytné ploše mezi oběma věkovými skupinami činil přes 8 m². Podobně jako u domácností jednotlivců ani v případě neúplných rodin není u nejstarší věkové kategorie nad 60 let tolik patrný kvantitativní posun do velikostně menších bytů, což může souviset s tím, že osamělý rodič zůstává a hospodaří ve stejném bytě se svým dítětem (či dětmi) i po dosažení důchodového věku.

Struktura bytových domácností podle velikosti bytu v krajích ČR

Regionální diference bytových domácností podle relativního zastoupení počtu obytných místností v bytě či průměrné obytné plochy bytu velmi úzce souvisí s druhovou skladbou domovního fondu v jednotlivých krajích. Důkazem byla nejnižší průměrná obytná plocha bytů (57,8 m²) v Hl. m. Praze, která se zároveň vyznačovala nejvyšším podílem bytů v bytových domech. Rovněž v dalších krajích s výraznou převahou bytových domácností v bytových domech (Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký) dosahovala obytná výměra bytů podprůměrných hodnot. Naopak s velkým odstupem nejvyšší průměrnou obytnou plochu bytu (72,1 m²) měly k dispozici bytové domácnosti ve Středočeském kraji, v němž jednoznačně převažovaly byty v rodinných domech, které navíc disponovaly druhou nejvyšší obytnou plochou (84,9 m²) v rámci ČR. K dominantnímu postavení Středočeského kraje nepochybně přispěly i v posledních dvou dekádách probíhající suburbanizační procesy v zázemí Prahy, tzn. stěhování obyvatel z hlavního města do blízkého okolí, prováděné intenzivní výstavbou nových, převážně rodinných domů.

Tab. 14: Struktura bytových domácností podle počtu obytných místností v bytě a průměrná obytná plocha bytu v krajích ČR k 26. 3. 2011

Kraj	v tom podle počtu obytných místností v bytě (v%)					Průměrná obytná plocha bytu (v m ²)
	1	2	3	4	5+	
Hlavní město Praha	8,4	22,7	27,6	28,5	12,9	57,8
Středočeský kraj	4,3	12,0	25,2	28,0	30,4	72,1
Jihočeský kraj	4,5	12,5	26,0	31,5	25,5	67,6
Plzeňský kraj	4,7	12,7	28,1	31,4	23,2	66,0
Karlovarský kraj	5,6	15,5	33,6	27,0	18,4	62,4
Ústecký kraj	5,5	16,2	28,9	30,0	19,3	63,1
Liberecký kraj	6,4	14,5	25,3	30,8	23,0	65,3
Královéhradecký kraj	5,8	12,8	27,1	30,0	24,3	66,1
Pardubický kraj	5,2	11,7	27,1	30,5	25,6	66,5
Kraj Vysočina	3,8	10,4	26,2	31,0	28,6	68,9
Jihomoravský kraj	4,8	12,1	25,9	29,7	27,5	66,7
Olomoucký kraj	4,4	11,5	26,9	33,2	24,0	65,7
Zlínský kraj	4,9	10,1	25,5	30,8	28,7	66,9
Moravskoslezský kraj	5,3	13,7	29,3	31,7	20,0	62,3
Česká republika	5,4	14,0	27,2	30,2	23,3	65,3

Nesporný vliv na strukturu bytových domácností podle počtu obytných místností v bytě má i diferencovaná bytová poptávka, která se do značné míry odvíjí od velikosti bytových domácností. V kontextu toho není proto žádným překvapením, že Hl. m. Praha, kde žilo v bytech v průměru nejméně osob (2,24), vykázal ze všech krajů nejvyšší výskyt bytů s 1 a 2 obytnými místnostmi (8 %, resp. 23 %) a naopak nejmenší podíl bytů s 5 a více místnostmi (13 %). Naopak Kraj Vysočina s nejvyšším průměrným počtem osob na byt (2,64) měl v rámci ČR i rekordní zastoupení bytů se

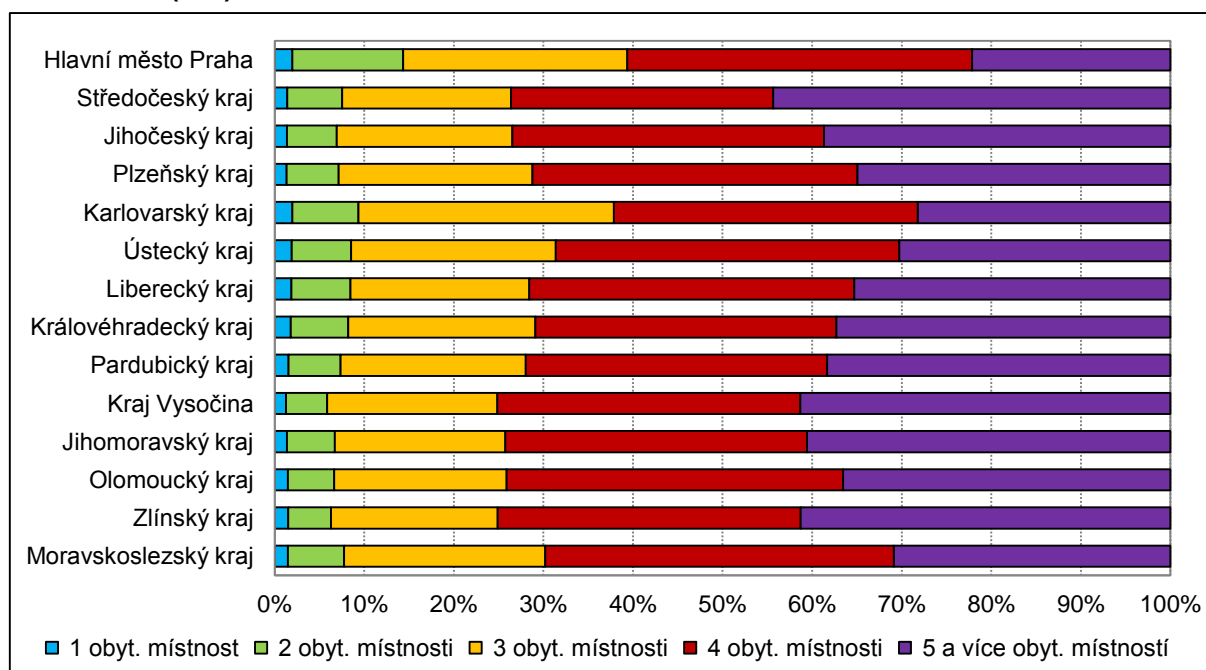
čtyřmi a více obytnými místnostmi (60 %). V naprosté většině krajů bydlely bytové domácnosti nejčastěji v bytech se čtyřmi obytnými místnostmi, výjimku představoval pouze Karlovarský kraj, kde byly nejvíce zastoupeny byty se třemi obytnými místnostmi (34 %) a Středočeský kraj s nejvyšším výskytem bytů s pěti a více obytnými místnostmi (30 %).

V rámci mezikrajského srovnání na úrovni jednotlivých typů bytových domácností se opět projevilo mimořádné postavení Hl. m. Prahy a Středočeského kraje. Zatímco česká metropole měla u všech typů zkoumaných domácností nejnižší průměrnou obytnou plochu na byt, ve Středočeském kraji zaznamenal tento ukazatel pokaždé nejvyšší hodnotu z celé republiky. Relativně nejvyrovnanější velikostní parametry bytů se vyskytly u domácností jednotlivců, vícečlenných nerodinných domácností a neúplných rodin, u nichž rozpětí mezi minimální a maximální hodnotou průměrné obytné plochy bytů nepřesáhlo 10 m². Naopak největší disproporce byly zjištěny v případě úplných rodin se závislými dětmi, kde činil rozdíl mezi oběma krajními hodnotami přes 16 m².

Domácnosti jednotlivců bydlely téměř ve všech krajích nejčastěji v bytech se 3 obytnými místnostmi. Jedinou výjimku představovalo Hl. m. Praha, kde se samostatně bydlící osoby nejvíce koncentrovaly v bytech se 2 obytnými místnostmi (33 %). Jestliže v Kraji Vysočina žilo v bytech se 3 a více obytnými místnostmi sedm domácností jednotlivců z deseti, v Praze obývala stejně prostorné byty jen každá druhá samostatně žijící osoba. Vedle výše uvedených faktorů rozdílné nabídky a poptávky na bytovém trhu se pravděpodobně jednalo i o důsledek odlišných cen nájemného, případně kupních cen bytů.

Velmi podobné regionální rozrůznění bylo zjištěno u vícečlenných nerodinných domácností, které byly opět ve všech krajích kromě Hl. m. Prahy nejčastěji zastoupeny v bytech se 3 obytnými místnostmi. Ve srovnání s domácnostmi jednotlivců však všude zaznamenaly vyšší podíly v bytech se 4 a více obytnými místnostmi na úkor nejmenších bytů s jednou či dvěma místnostmi. Nejpříznivější strukturu bytů podle počtu obytných místností měly vícečlenné nerodinné domácnosti v Kraji Vysočina, které bydlely ve 45 % případů v bytech se 4 a více obytnými místnostmi. Nejhůře na tom byly domácnosti v Hl. m. Praze, kde byty se stejnou dispozicí obývaly tři vícečlenné nerodinné domácnosti z deseti.

Graf 10: Úplné rodiny se závislými dětmi podle počtu obytných místností v bytě v krajích ČR k 26. 3. 2011 (v %)

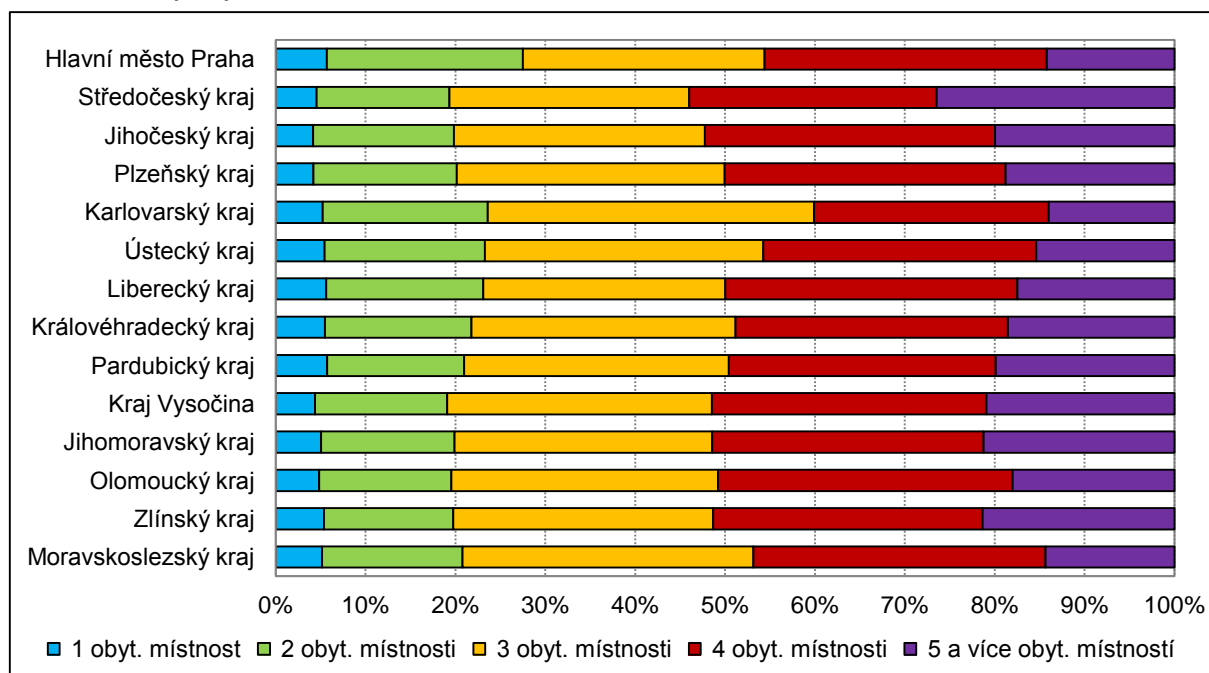

Výrazně diferencovanější bylo mezikrajské srovnání velikostní struktury bytů v případě úplných rodin, přičemž se ve všech krajích bez rozdílu potvrdily podstatně příznivější bytové poměry u úplných rodin se závislými dětmi. Úplné rodiny bez závislých dětí téměř všude nejvíce obývaly byty se 4 obytnými místnostmi, pouze v Karlovarském kraji byly nepatrně více koncentrovány v bytech se 3 místnostmi,

což je dáno tím, že byty s touto velikostní dispozicí měly v tomto kraji největší zastoupení. Naproti tomu úplné rodiny se závislými dětmi vykázaly nejvyšší podíl u bytů se 4 obytnými místnostmi pouze v polovině krajů, když ve zbylých 7 krajích bydlely nejčastěji v bytech s 5 a více obytnými místnostmi. Jednoznačně nejlepší velikostní parametrů bytů dosáhly úplné rodiny se závislými dětmi ve Středočeském kraji, kde jich přes 44 % žilo v bytech s 5 a více místnostmi, což se projevilo i v nejvyšší průměrné obytné ploše jejich bytů v rámci ČR (85,1 m²). Vedoucí postavení Středočeského kraje lze zdůvodnit masivní výstavbou rodinných domů v zázemí Prahy v posledních dvou desetiletích, které se vyznačovaly většími rozměry než rodinné domy z dřívějšího období a obývaly je zejména právě rodiny s dětmi. Na opačném konci žebříčku se opět umístilo Hl. m. Praha, kde byty s 5 a více místnostmi užívalo jen 22 % úplných rodin se závislými dětmi, což nepochybně souvisí jak s omezenou nabídkou těchto bytů v bytových domech, tak se zdejšími vysokými pořizovacími náklady na vlastní bydlení v rodinném domě. Podprůměrnou velikost bytů zaznamenaly díky vysokému podílu bytů se 3 obytnými místnostmi také úplné rodiny se závislými dětmi v Karlovarském kraji, v němž byl zjištěn celorepublikově nejmenší rozdíl v průměrné obytné ploše bytu mezi úplnými rodinami se závislými dětmi a bez nich (7,6 m²).

Regionální rozdíly neúplných rodin ve skladbě bytů podle jejich velikosti nebyly tak markantní jako v případě úplných rodin, a to i z důvodu menších disproporcí mezi neúplnými rodinami se závislými dětmi a bez nich. Mírně příznivější velikostní dispozice bytů však celoplošně vykázaly neúplné rodiny bez závislých dětí. Ty bydlely téměř ve všech krajích nejčastěji v bytech se 4 obytnými místnostmi opět s jedinou výjimkou Karlovarského kraje, kde byly nejvíce zastoupeny v bytech se 3 obytnými místnostmi (36 %). Podprůměrnou velikostní strukturu bytů však měly neúplné rodiny bez závislých dětí i v Hl. m. Praze, kde bezmála čtvrtina z nich obývala byty s méně než 3 obytnými místnostmi. Naopak nejlépe bydlely tyto domácnosti ve Zlínském kraji, kde tři pětiny z nich užívaly byty se 4 a více obytnými místnostmi. Neúplné rodiny se závislými dětmi obývaly dispozičně největší byty ve Středočeském kraji, kde více než čtvrtina z nich žila v bytech s 5 a více místnostmi. Naproti tomu v Karlovarském kraji a Hl. m. Praze v těchto největších bytech bydlela jen každá sedmá neúplná rodina se závislými dětmi. Nadpoloviční zastoupení dispozičně větších bytů se 4 a více místnostmi měly neúplné rodiny se závislými dětmi vedle Středočeského kraje i v Jihočeském kraji a ve všech moravských krajích (kromě Moravskoslezského).

Graf 11: Neúplné rodiny se závislými dětmi podle počtu obytných místností v bytě v krajích ČR k 26. 3. 2011 (v %)

Bytové domácnosti složené ze dvou a více společně hospodařících rodin, stejně jako bytové domácnosti tvořené dvěma a více samostatně hospodařícími domácnostmi obývaly ve všech krajích zdaleka nejprostornější byty, nicméně mezi jednotlivými regiony existovaly poměrně výrazné rozdíly, které vyplývaly zejména z odlišné druhové skladby domů. Skupina bytových domácností složených ze dvou a více samostatně hospodařících domácností zaznamenala nejlepší strukturu bytů podle počtu obytných místností ve Zlínském kraji, v němž jako v jediném kraji tyto domácnosti obývaly v nadpoloviční většině byty s 5 a více obytnými místnostmi (52 %). Na opačném konci žebříčku se umístily vysoce urbanizované kraje s převahou bytů v bytových domech – Karlovarský, Ústecký a Hl. m. Praha, kde bydlely v nejprostornějších bytech jen 3 bytové domácnosti tohoto typu z deseti. U skupiny bytových domácností tvořených dvěma a více rodinami, které společně hospodařily, přesahovaly byty s pěti a více obytnými místnostmi polovinu celkem v devíti krajích. V Libereckém a Moravskoslezském kraji zaujímaly přesně 50 % a menší než poloviční podíl největších bytů byl zjištěn v Ústeckém (47 %) a Karlovarském kraji (42 %) i v Hl. m. Praze (36 %). Není proto překvapením, že nejmenší průměrnou obytnou plochou na byt disponovaly tyto bytové domácnosti v české metropoli (78,5 m²), největší hodnotu tohoto ukazatele zaznamenal Středočeský kraj (91,0 m²).